

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 9. Lysingaprisur fyri petitreglu: 40 oyru á 1. síðu, 30 oyru á 3. og 4. síðu Mánadagin 5. mars 1945. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, og kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið 19. árg.

Fiskimenn.

I tí skrivi, sum eg fyrr havi umtalað her í blaðnum, ferir fiskimaðurin fram:

»Nú í fleiri ár hava føroyskir sjómenn verið á sildaveiðu saman við Íslendingum, fyri hálva lön móti Íslendingum, tó at Føroyingarnir hava gjørt sama arbeið sum hinir og ikki á nakran hátt staðið aftanfyrir teir.

Íslendingar hava mangan gramt seg um hvussu tað sker teir í hjarta at siggja hesar neyðarsmenn úr Føroyum, sum verða soleiðis hagræddir. Teir spyrja okkum, hvussu hetta ber til, og um vit einki fiskimannafelag hava í Føroyum ella um tað eru reiðararnir sum avgera alt einsamallir. Vit vita sjálvandi einki at svara.

Ja, soleiðis skrivar hesin maður, og eg lati tað fara víðari fram til teirra, sum hava við kontraktir at gera.

Sum víðurskiptini eru í dag hava vit lóg um prísstæðg og lönstæðg, t. v. s., at øll lönhækkar skal góðkennast á Føroya lögtingi; men fyrri tí er tað organisatiónirnar, ið eru næstar til at leggja málið fram fyri lögtingið, og nú fyrri landsnevndina, meðan tingið ikki er saman.

Fiskimaðurin skrivar eisini um prís fyri tann fisk, sum føroyskir útróðarmenn fáa. Hann er ógvuliga ójavnur á teim ymiskum plássunum, og spurningurin er, um nakar er harvið at gera. Eg skal royna at svara eitt sindur á henda spurning; men eg haldi, at fiskimaðurin sjálvur svarar best við eini sorgarsøgu, sum hann skrivar um. Hon ljóðar soleiðis:

»Nakrir fiskimenn keyptu sær ein bát sum teir fiskaðu við undir Føroyum og seldu veiðuna til stórreiðara, sum seldi teimum agn, is, proviant og so framvegis.

Alt gekk í góðum lagi eina tíð, men so einaferð, tá ið sumráði fóru fiskimennirnir langt til havs, fyltu bátin og sigldu til Bretlands við veiðuni. Tá kom eldur í koluna. Reiðarin varð í øðini og noktaði monnum agn og tilíkt í framtíðini. Teir royndu fleiri staðni, men finga allastaðni sama svarið. Vilja tit hava agn, is og proviant, so skulu vit keypa veiðu tykkara. Útróðarmennirnir hildu tað vera tungt at noyðast inn til Føroyar við veiðuni at selja hana fyri lítlan prís, tá ið summarveðr-

ið gjerdi tað møguligt at fara til Bretlands og har fáa nógv meira fyri veiðuna. Men harvið var einki at gera. Endin varð, at teir fóru til Íslands við bátinum og veiddu har yviri og seldu eisini har.

Hetta er tann sama sorgarsøgan, sum vit kenna so ómetaliga væl her á landi.

Fiskimenn royna at fáa sær fer, royna so sjálvandi at selja veiðuna til hægsta prís; men teir eru tjóðræðir til stórkapitalistar allastaðni, hvar teir so venda sær.

Ur hesum tjóri sleppa okkara fiskimenn aldri fyrr enn teir sjálvir eiga teirra bátar, skip, krambúðir, turkíhús, turkipláss, pakkhús, ísvirkir, agngoymslur og alt, ið tervast, soleiðis at teir kunna selja og keypa sjálvir; men so langt koma fiskimenn ikki úttrá so er, at teir sjálvir ráða allastaðni, bæði á sjógvi og á landi og javnaðarmenn fáa fleirtalið á Føroya lögtingi; tí javnaðarflokkurin er tann einasti, sum umboðar fiskimenn og arbeiðarar.

At fáa arbeiðsmönnum og fiskimönnum fullt virði fyri teirra stríð og strev á sjógvi og á landi er eitt av høvudsboðunum í javnaðarmanna stevnuskrá.

Bartalsmessudagur 1943 var ein skaðadagur fyri arbeiðs- og fiskimenn; men tann neyð, sum tey fátæku liða í hesum døgum man fara at læra Føroyafólk tað sama sum øll onnur hava lært og tað er ein ólúcka fyri tann fátæka stættin at lata ríkmenn sleppa at ráða í landinum.

J. H. Danbjørg.

SOCIALA FRAMGONGDIN Í NEW ZEALANDI,

HAR JAVNAÐARMENN HAVA SITÍÐ VIÐ
RÆÐINUM SÍÐANI 1935.

(Framhald).

Búnaðar undirvísing.

Menn við litlum kunneleika í landbúnaði fáa undirvísing, antin á ríkisstjórnar undirvísingar gørdum og landbúnaðar skólum ella hjá privatum bóndum. Stjórnin gevur lönstudning til menn, ið arbeiða hjá bóndum, so at teir fáa frá £ 5 til £ 5 og 10 sh. um vikuna, og menn á búnaðarskólum og undirvísingargerðum fáa lön eftir sama stigi.

Heilt óarbeiðsfærir menn við eftirløn sleppa til gott dyrkilendi nær fólkaríkum stöðum, hvar teir

kunnu arbeiða eftir førirum. Hetta, saman við teirra eftirløn, vil geva teim góð livikor.

Invalidar.

Allir kriggsinvalidar fáa best møguligu læknahjálp, harundir hóskandi arbeiði, so teir skjótast møguligt kunna vinna fulla arbeiðismegi.

Undirvísingarmiðstæð eru bygd á fyra høvudsomráðum, hvar invalidar fáa lærdóm og arbeiði í mongum færum, sum møbilarbeiði, træsmíð, leðurarbeiði, kurvagerð o. ø.

I vissum færum verður hildið áfram við læknahjálp, meðan menn eru í serligum heilsustyrkjandi arbeiði.

1786 kriggsmenn afturkomnir úr tænastu úttanlanda og 1682 úr innanlanda legum, eru mettir sum invalidar — tað vil siga, teir vunu ikki fulla arbeiðsmegi eftir vanligu hvíldartíð.

1190 av teim heimkomnu og 1269 av teim heimanífrá eru longu í arbeiði ella hava á annan hátt funnið seg til rættis í tí civila livinum. Allir hesir hava fingið frí læknahjálp, harundir skurlæknar og serfrøingar, og syrgt er fyri kunstigum limum og øðrum tilikum.

Fleiri menn, ið mangla limir, eru sjálvir lærdir at gera kunstigar limir.

Serligur dentur er lagdur á at tryggja invalidum varandi og lönandi arbeiði.

Arbeiðis umsón.

Eitt eftirlit er gjørt fyri at kanna møguleikar hóskandi fyri invalidar og tá ið tað er liðugt, verða arbeiðisgevarar biðnir um endiliga at lata teir fáa tey arbeiði. Hóskandi arbeiði í statstænastuni eru eisini goymd invalidum.

Invalidar fáa eisini stóra eftirløn og lagligt er hjá teim at fáa studning.

Endurreisingarløn.

Fyrirverandi kriggsmenn, ið ikki fáa krigseftirløn, men kortini eru óarbeiðsfærir ella ikki kunna fáa hóskandi arbeiði hava rætt til endurreisingarløn.

Hon er £ 3 og 10 sh. fyri sjálfan mannin, £ 1 fyri konuna og 6 sh. fyri hvert barn, tó ikki yvir £ 6. Henda fyribils lön varar upp til 13 vikur.

Fyrirverandi kriggsmenn, ið fáa eftirløn undir £ 3 og 10 sh. pluss eykaløn, kunnu eisini fáa teirra eftirløn økta, so hon er samsvarandi endurreisingarlønini.

Hvussu varð burtur úr umsóknini hjá Hvalbingum og Sandvíkingum um eyka- studning til bryggjuna í Sandvík?

Harra blaðstjóri og lögtingsmaður P. M. Dam.

Eg fari at loyva mær at spyrja tygum hvat ið varð burtur úr umsóknini hiðani úr sóknini til tingið um at fáa eykastudning til brúna í Sandvík. Hon kom at verða so nógv nógv dýrari enn ætlað.

Maður frá Sandvík var jú norðuri í Havn fyri at geva eina staðkøna frágreiðing frá arbeiðinum.

Hvalbiar sókn í januar 1945.

Skaltaborgari.

Mannagongdin í tinginum var: Umsóknin var til viðgerðar í figgjarnevndini. Hon kom við uppskoti frá fólkaflokkinum og sambandinum um einans at jatta $\frac{3}{4}$ av kostnaðarætlanini; meðan javnaðarmenn settu fram uppskot um eisini at jatta $\frac{3}{4}$ (30.000) av meirkostnaðinum.

Eftir áheitan frá javnaðarmönnum varð aftaná 2. viðgerð sent boð eftir Sandvíkingi at greiða frá arbeiðinum.

Hann kom, greiddi eisini so væl og fyndiga frá víðurskiptunum, sum tey lógu, at figgjarnevndin lovaði at koma fram við einum nýggjum uppskoti, ið gav meiri studning.

Hetta uppskot kom.

Allir javnaðarmenn stemmaðu fyri tí. Men tað varð felt av fólkaflokkinum og sambandinum, ið góvu tí ov fáar stemmur.

Samstundis sum hetta hendi, hendi tað merkiliga, at eitt av javnaðarmönnum framsett nýpskot um at jatta studning til framhald av arbeiðinum uppá eina bryggju í Trongsivági varð felt — og imillum teir, ið feldu hetta uppskot vóru Suðuroyartingmennirnir fyri sambandið og fólkaflokkin.

Teir royndust kortini betri, tá ið uppskotið frá javnaðarmönnum (veganevndin við fólkaflokkinum á odda hevði verið gloymst) um eykastudning til Høvs—Trongsivágsvegin kom fyri.

Arbeiðarar!

Haldið »Føroya Socialdemokrat«. Hann er arbeiðs-aranna ýtarsti slóðbrótari og kostar bert kr. 2,00 um fjórðingsári + porto.